

Kézimunka (Szlőjd).

Dugóhúzó készítés.

(Vegyesanyagú munka.)

Tanítás a polgári iskola III. osztályában.

A mai rendkívüli idők, szükségszerű takarékosagra kényszerítik az ország minden polgárát. A háború következtében előállott nehéz anyagbeszerzés kényszerítő hatására, sok olyan dolgot gyűjtünk össze, s mentünk meg a hiányzó nyersanyagok pótlására, amire ezelőtt alig-alig gondoltunk. A papír, rongy, és gumihulladék, valamint az ócskavas s egyéb fémek gyűjtése mind-mind szükségszerű takarékoság. A pótanyagok mind szélesebb területen való alkalmazása, szintén takarékoság, mert a nemesebb anyagokat szabadítja fel a hadiiparban nélkülözhetetlen alkatrészek gyártására.

A jelen tanítás kapcsán bemutatott használati tárgy gyakorlati alkalmazásánál is a nyersanyaggal való takarékoság gondolata domborodik ki.

Az általánosan használt dugóhúzó átfúrja a dugót, miáltal annak belső anyaga összeroncsolódik. Az ilyen dugó egy újabb légmentes dugaszolásra már nem alkalmas. — Ezzel szemben az itt bemutatott dugóhúzó, teljes épségben emeli ki a dugót. Ebben rejlik az eszköz takarékos volta.

A tárgy felépítése egyszerű, s elkészítése nem haladja meg a 13—14 éves tanuló formaérzékét és gyakorlati készségét.

A tárgy elkészítéséhez szükséges anyag pénzértékben alig kifejezhető, tehát olcsó.

A tárgy elkészítése igen kevés szerszámot igényel, ezért a gyöngén felszerelt iskolák is bátran beiktathatják tanmenetükbe.

Anyag: a) Egy szálán jólhasadó vékony tűzifahasáb. Mérete: 18×2×15 cm. — b) 90 cm. hosszú 20-as kemény vas-huzal.

Szerszám: faragókés, fúró és laposfogó.

A munka menete. 1. óra. A feladat huangulatos bevezetése, különös tekintettel a tárgy célszerű használhatóságára.

A tanár által már előre elkészített tárgy bemutatása.

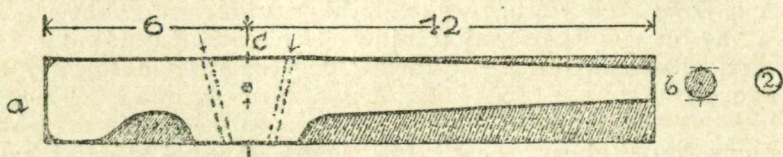
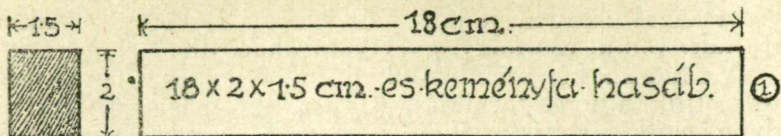
Anyagvizsgálat s a felépítés sorrendjének megbeszélése.

Ezt követően a tanár táblarajzot készít. A tanulók munkafüzetükbe jegyzik a megközelítő pontosságú rajzot s a megadott méreteket.

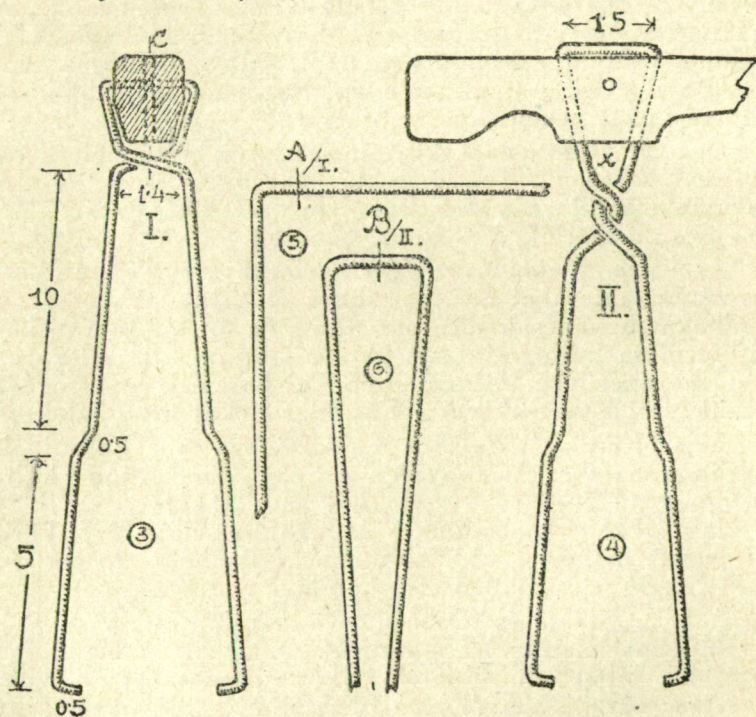
A tárgy elkészítése folyamán betartandó munkamozzanatokat a tanár szóbeli utasítása és bemutatása vezeti be.

2—3 óra. A dugóhúzó nyelének kialakítása.

A munka menete a mellékelt tervrajz 1 és 2. ábrájáról le-

A dugóhúzó-fa nyelének kialakítása

Dugóhúzó-készítés.

Anyag: 18 x 2 x 15 cm. keményfa-hasáb,
90 cm. hosszú 20-as kemény vashuzal.
Szerszám: faragókés, fűrő, laposfogó.

Fig.

olvasható. — A felhasználandó keményfa hasábot megközelítő pontossággal minden tanuló már otthon előkészíti. Alkalmas fafajták: bükk, csertölgy, gyertyán, akác, dió.

A fahasáb két szembenfekvő 18×2 cm.-es síma felületére rárajzoljuk a nyél formáját. A rajz, papírlemezből kivágott sablon segítségével is átvihető.

A rajz átvitele után, megkezdődik a nyél kinagyolása. Vagyis a rajzon vonalkázással feltüntetett negatív formákat a fahasábból lefaragtatjuk. — Ennek elvégzése után a tárgy még éles szögletes vonalú. Ezt követőleg a tárgy minden részletén az ékeket ellágyítjuk és a nyél b) jelzésű végét, ágyücsőhöz hasonlóan, csonkakúp szerűvé formázzuk. A nyél c)-vel jelzett tájéka egy keresztmetszet formájában nyer megvilágítást a 3. ábrán. Ugyanezen a helyen 3 furt lyuk is kialakítandó. A lyukak pontos helye és iránya a 2. ábrán megfigyelhető. Két lyuk rézsútos irányát szaggatott vonalak jelzik, a harmadikat egy kis kör tűzi ki. A lyukak bőséget a dugóhúzó lábaihoz használt vashuzal vastagsága szabja meg.

A nyél végérvényes kisímitását üvegcsereppel és csiszoló papírral végezzük. Tetszetősebbé tehetjük a nyelet, ha csiszolás után olajjal vagy parafinnal beeresztjük, s posztódarabbal fényesre dörzsoljuk.

4—5 óra. *A dugóhúzó fém lábainak kialakítása.* A 90 cm. hosszú huzaldarabot megfelezzük s elvágjuk. A 45—45 cm.-es darabokat ugyancsak megfelezzük, s az 5. és 6. ábrán bemutatott formára hajtogatjuk. A rajzon feltüntetett metszővonal a huzal közepét jelzi. A huzal szép éles hajtásait laposfogóval végezzük. Így készítjük elő a huzaldarabokat a befűzéshez.

Először az A/I. jelzésű derékszögben meghajtott huzalt fűzzük a nyélbe. Amennyiben a huzal derékszögű hajtása a középponttól 7—8 m/m-re fekszik, a derékszög egyik szára hosszabb. Ezt a hosszabbik szarat dugjuk át a nyél köröcskével jelzett helyen, s a 3. ábrán megfigyelhető forma szerint alakítjuk ki a dugóhúzó első pár lábát.

A B/II. jelzésű és formájú huzaldarab a dugóhúzó második pár lábának kialakítására szolgál. (4. ábra). A hajtú formájú huzal két lábát felülről-lefelé a két rúzsutosan fúrt lyukon át egyszerre fűzzük a nyélbe. Átfűzés után a rajzon megfigyelhető csavarodást alakítjuk ki. A csavarodás feletti térben (x) az első pár láb kereszteződő hajlása foglal helyet, mely ezáltal teljesen belett zárva. A második pár láb további kialakítása az előzőhöz hasonlóan történik.

A kész dugóhúzó alkalmazása. A nyél a) betűvel jelzett szélesebb kialakítású végét tenyerünkbe fogva, az elkeskenyedő véggel a dugót az üvegbe nyomjuk. — A dugóhúzó négy lábát összemarkolva az üvegbe csúsztatjuk. — A keményhuzalból készült lábak az üvegbe érve, illetve a szorítás megszüntével széjjelnyílnak. A folyadék felszínén úszó dugó, a lábak vé-

gén kialakított dugótérbe könnyen befogható. — A dugóhúzó kiemelése közben a lábak az üveg nyakának szorítása következtében összebb zárulnak s a dugót erősen megmarkolva kihozzák.

Fáber József.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM.

Széchenyi. A magyarság hódolása a legnagyobb magyar születésének százötvenedik évfordulóján. Szerkesztette: *Bagoly Béla*. Budapest, 1942. A. b. naeum. 330 lap, műmellékletekkel együtt 400 lap.

Széchenyi István születésének százötvenedik évfordulóját ünnepelte országszerte nemrég az egész nemzet. A külső ünneplések mellett főleg azzal hódolt a magyarság e nagy fiának emléke előtt, hogy gondolatait és tanításait tette közkinccsé és munkássága eredményeit vitte a köztudatba. A jubileumi esztendő méltó befejezése ez a könyv, amely a különféle közületek megnyilatkozásait, a különböző helyen és más-más alkalommal elhangzott megemlékezéseket gyűjti össze, s mindenképpen híven tükrözi a Széchenyi év eseményeit.

Magyarország kormányzójának az 1941. szept. 21-i országos Széchenyi-emlékünnepen elhangzott *szózata*, valamint a *miniszterelnök* ez alkalommal elmondott *ünnepi beszéde* után kimerítő életrajz következik *Váradai József*-nek, Széchenyi gondolatvilága egyik legalaposabb ismerőjének és hivatott tolmácsolójának tollából *Gróf Széchenyi István élete vallomásainak tükrében* címen (15—118. l.). Az életleírás olvasását élvezetessé teszi és hitelét emeli, hogy sok helyen maga Széchenyi szólal meg, amennyiben rengeteg, naplójából vett idézet szerepel. Egyik legtömörebb Széchenyi életrajzunk.

A *Széchenyi-év* ismertetése az Emlékbizottság munkájának vázolásával kezdődik, majd a budapesti országos ünnep megelevenítése s az emlékezés fáklyája útjának leírása következik. A budapesti ünnepségek közül a Magyar Tudományos Akadémia rendkívüli ülésén, Budapest székesfőváros díszközgyűlésén, az Országos Kaszinó ünnepi ülésén, A Magyar Hajózás emlékünnepegyén, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ünnepi ülésén, a Nemzeti Kaszinó Széchenyi-lakomáján, a magyar országgyűlés Felsőháza és Képviselőháza emléktábla leleplezésén, az Országos Széchenyi Szövetség zászlóavató ünnepségén, a Magyar Paedagógiai Társaság Széchenyi-emlékülésén, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége közgyűlésén és sok más helyen elhangzott megnyitók, ünnepi beszédek és tanulmányok jelentek meg a kötetben. A Mezőgazdasági Múzeumban rendezett Emlékiállítás ismertetése után a soproni, nagycenki, szegedi, szolnoki, kolozsvári, kassai és egyéb vi-